

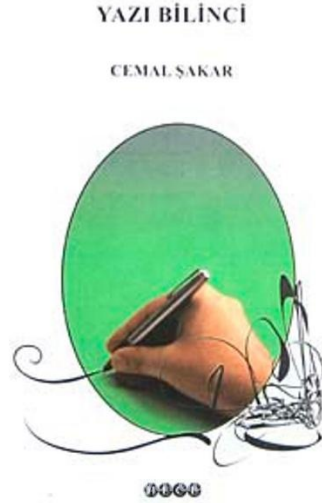

ULUSLARARASI SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER DERGİSİ
INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL AND HUMANISTIC SCIENCES

e-ISSN: 2619-9300

Kitap İncelemesi/ *Book Review*

Yazı Bilinci / *Writing Consciousness*

Şakar, Cemal (2006). *Yazı Bilinci*. Ankara: Hece Yayınları. Birinci Baskı, 168 Sayfa,
ISBN: 9789758988556

Yunus ARSLAN¹

Makale Bilgisi/ *Article Information*

Geliş/ *Received*: 08.08.2024
Kabul/ *Accepted*: 12.12.2024
Yayın/ *Published*: 31.12.2024

Kitap inceleme/ *Book review*

Doi: 10.47155/mamusbbd.1530398

Kaynakça Bilgisi/ *Citation Information*

Arslan, Y. (2024). Kitap İncelemesi: Yazı Bilinci. *Maarif Mektepleri Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 7(2), 44-46.
<https://doi.org/10.47155/mamusbbd.1530398>

Arslan, Y. (2024). Book Review: Writing Consciousness. *Maarif Mektepleri International Journal of Social and Humanistic Sciences*, 7(2), 44-46.
<https://doi.org/10.47155/mamusbbd.1530398>

1

Mardin Artuklu Üniversitesi, Yüksek Lisans Öğrencisi

 yunusarslan@artuklu.edu.tr

 [0000-0003-0444-1738](https://orcid.org/0000-0003-0444-1738)

Yazar Hakkında

1962 Balıkesir doğumlu olan Cemal Şakar, 1979 yılında Gazi Üniversitesinde İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'ni bitirmiştir. Balıkesir'de aile şirketinde uzun süre çalışan Şakar, edebiyat hayatına 1982 yılında *Güldeste* dergisine “Beyaz Gömlek” öyküsünü yayımlayarak başlamıştır. Günümüzde e-edebiyat dergi alanında faaliyet gösteren Şakar, “Gidenler Gidenler”, “Hikâyât”, “Adı Leyla Olsun”, “Dile Kolay”, “40 Soruda Türk Öyküsü”, “Edebiyat Doğası”, “Satır Arasında Anlam”, “Esenlik Zamanları” adlı kitapları kaleme almıştır. “Esenlik Zamanları” ile Türkiye Yazarlar Birliği 1999 Hikâye Ödülü'nü alan Cemal Şakar, 2016 yılında ise Dede Korkut Edebiyatı ve 2019 yılında Necip Fazıl'ın roman ödülünü kazanmıştır.

Yazı Bilinci

“Okudukça bizde ne olur da düşüncelerimiz kuvveden fiile çıkar?” Kitapta satır arasında geçen bu ifade eserin muhtevasını anlamamız açısından dikkate değer bir sorudur. Yazının icat edilmesinden önce, insanlarda kuvve halinde bulunan anlamların yazıya/söyleme geçmesiyle anlamın dışsallaştırılması ve anlamın harflere dökülerek sınırlandırılmasını konu edinen *Yazı Bilinci* adlı eser, yazıya dair daha önce sarf edilmemiş perspektiflerle yazı ve dilin yeniden yapılandırılmasına olanak tanımaya çalışmaktadır.

Birçok başlıkta “yazmak” kavramını irdeleyen bu kitap, yazının icadı, kelimelerin ortaya çıkışı, modernite, post-modernite, 50, 60 ve 80 kuşağının öykü serüveni gibi yazı tarihinin belli başlı dönemlerini ele almıştır. Kitaptaki yazınsal tarihi yazının icadından günümüze kadar ulaştıran Cemal Şakar, Modern zamanlarda yazı yolculuğunun post-modern dönemlerde çok farklı bir ivme yakaladığından bahseder. Buna sebep olarak da 20. yüzyılın ortalarında yaşanan dünya savaşları, ırkçılık, hastalık, açlık gibi sebepleri gösterir.

Yaklaşık 190 sayfadan oluşan *Yazı Bilinci* kitabı içerik açısından belirli kronolojik sıralamaya uygun oluşturulmuştur. Tarihsel sürece müteakip atılan başlıklar şu şekildedir: Yazı, Yazmak, Okumak, Anlatmak, Kurgulamak, Yazınsal Dil, Roman Neden Geri Çekiliyor, Kültür İnşacıları, Kültür Biçimleyicileri, '50' Kuşağının Öykü Serüveni, 1980'lerin İmgesel Dili, Öncü Kuşak / Yitik Kuşak, Sembollerin Tevili Olarak Öykü, Yaratıcı Yazarlık, İntihalin Ölümü. Kitapta zikredilen bu başlıklardan da anlaşılacağı üzere yazının hem tarihsel hem de içsel serüveni, standart bir çizgide ilerlemiştir.

Yazı Bilinci kitabında Cemal Şakar, bir bütünlük içinde konuları işlemeye çalışmıştır. Henüz bir anlamken resimlere dönen düşünceleri, akabinde resimlerin kendilerini sembollere bırakması ve ardından yazının varlık sahasına çıktığını, edebi bir dille aktaran yazarımız, yazının bazen düşüncelerimizi sınırlandırdığını bazen de özgür kıldığını yalın bir anlatımla okuyucularına sunar. Buna ilaveten hat sanatına değinen yazar, hat sanatının yazıyla esaret altına alınan anlamların özgürleştirici ve kurtarıcı olma rolü üstlendiğine değinir.

Kitapta kimi yerde yalın ifadeler kimi yerde de güncel anlamda pek sık rastlamadığımız kelimelere yer vermesi açısından eser tekdüze bir planda ilerlememiştir. Diğer yandan günlük hayatta önemini pek idrak etmeden yazdığımız yazılar ve dilden dökülen söylemlerin değerini farklı bir tarzla okuyucunun kavrayışına sunan bu kitap, eklektik bir formda oluşturulmuştur denebilir. Bu yönüyle *Yazı Bilinci* kitabı, birçok unsur ve kaynaktan beslenerek efradını cami ayyarını mâni bir biçimde yazılmış olup birçok düşünür ve entelektüel yazardan alıntılar yaparak zengin bir içeriğe sahip olmuştur.

Ele aldığımız bu eser, kitap ve yazıya dair düşüncelerimizi derinden yorumlamamıza olanak tanınması açısından büyük öneme sahiptir. Kitabın nihayete ermesinden sonra okunan ve sarf edilen kelimelere dair duyarlılığımızı artırıcı bir özelliktedir. Yazının içimizdeki anlamları somutlaştırıcı özelliğinin anlatılması, Hat yazısı ile alakalı kullanılan imgelerin daha önce anlatılmamış özgün bakış açılarıyla yorumlanması, yazının anlam dünyasındaki konumunu ve derinliğini anlamamız açısından önemli bilgiler vermesi, yazı ve kelâma dair düşünce stillerinin aktarımı, yazıya dair konuları İslami terminolojiyi kullanılarak zenginleştirilmesi, Hz. Adem'den İbn-i Arabî'ye ve hatta çağdaş düşünür Necip Fazıl gibilerine varıncaya kadar pek çok şahsiyetin konuya bakış açısını yansıtan paragraflara yer vermesi kitaba dair olumlu bakışın temel başlıkları olarak ifade edilebilir.

Diğer yandan yazarın post-modern dönemlerin ruh haliyle yazılan eserleri sosyolojik bağlamına bakmaksızın eleştirip kendi ekseninde dönen fikir veya fikir adamlarını dikte etmesi kitabın eleştirilebilecek önemli bir yönü olarak ifade edilebilir. Kitabın girişinde anlatılan konu yoğunluğu ile kitap sonunda zikredilen tarihi bağlam arasında ele alınış bakımından oluşan kopukluk da başka bir eleştiri olarak dile getirilebilir.

Cemal Şakar'ın, kazanımlarını bir öykü yazarı gibi aktarması yazı yazmaya tevessül edenlere motivasyon kaynağı olması hasebiyle önemlidir. Kitabın başlığını oluşturan *Yazı Bilinci*'ni tam anlamıyla zihnimize dikte edip bu bilincin bizde oluşmasına kaynaklık etmesi yönünden eserin yazma yolunda olanlarca okunması gereken bir kitap olmasını gerekli kılar.

Harfin bile ciddi bir süreç olduğunu, her harfin içinde bir ruhun saklı olduğunu, harfin esasen ruhu özgür kılma çabası olduğunu ve yazı yazarken bu bilinçle yazı yazmaya başlamamız gerektiğini bize aktaran bu kitap, hak ettiği popülerlikten çok uzak olması hasebiyle yitik bir değer olarak ne yazık ki raflarda yer almıştır. Nihai olarak eleştiri ve değerlendirmemi Umberto Eco'nun şu hoş sözyle bitirmek istiyorum;

"Sonuçta, yaşamımız süresince, bize neden dünyaya geldiğimizi ve yaşadığımızı söyleyecek bir ilk öykünün arayışı içindeyiz."

Kaynaklar

Şakar, C. (2006). *Yazı Bilinci*. Hece Yayınları